

Nuomonė dėl „Komisijos Komunikato Tarybai, Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui: Fizinį asmenų dividendų apmokestinimas vidaus rinkoje“

(COM(2003) 810 galutinis)

(2004/C 302/15)

2003 m. gruodžio 19 d. Europos Komisija, vadovaudamasi EB steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė paprašyti Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pateikti nuomonę dėl „Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui: Fizinį asmenų dividendų apmokestinimas vidaus rinkoje“.

Specializuotas skyrius „Ekonominė ir pinigų sąjunga, ekonominė ir socialinė sanglauda“, atsakingas už komiteto darbo šiuo klausimu parengimą, 2004 m. birželio 8 d. priėmė nuomonę (Pranešėjas: M. RETU-REAU).

410-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2004 m. birželio 30 d. ir liepos 1 d. (2004 m. birželio 30 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 151 balsais „už“, 1 balsavus „prieš“ bei 12 susilaikius, priėmė šią nuomonę.

1. Įvadas

1.1 Nuomonei teikiamas pranešimas pirmiausiai susijęs su fizinių asmenų dividendų, gaunamų nuo investicijų į akcijų portfelį, apmokestinimu.

1.2 Jis yra tąsa Pranešimo dėl Įmonių mokesčių sistemos tyrimo ⁽¹⁾, kuriame jau tuo metu pasiūlyta nubrėžti pagrindinių EBTT nutarčių taikymo šioje srityje direktyvines kryptis; fizinių asmenų gaunamų dividendų atveju jame pasiremta Verkoobjeno nutartimi ⁽²⁾. Išeinančių ir ateinančių dividendų įtraukimas į laisvą kapitalo judėjimą ir kažkas naujo, dividendai nėra paminėti Sutartyje ar kitose direktyvose.

1.3 Atrodo, kad skirtumai tarp valstybių narių mokesčių sistemų „bendrovių pelno, išmokamo akcininkams dividendų pavidalu, dvigubo apmokestinimo“ ⁽³⁾ srityje sudaro didelę diskriminaciją, taip pat kliūtį laisvam kapitalo judėjimui vienoje bendroje rinkoje.

1.4 Siūlomos direktyvinės kryptys apibendrina Bendrijos teisės padariniais valstybių narių taikomiems dividendų apmokestinimo būdams ir tokiu būdu yra skirtos, aukščiau minėto teismo jurisprudencijos šviesoje, panaikinti suvaržymus dėl portfelyje laikomų akcijų pajamų apmokestinimo. Tokiu pasiūlymu siekiama sumažinti aukštas mokesčių normas šalyse, kuriose iškilo dividendai.

1.5 Tikslas – „padėti šioms (valstybėms narėms) prižiūrėti, kad jų mokesčių sistemos atitiktų vidaus rinkos išsipareigojimus, sutinkamai su Sutarties dėl laisvo kapitalo judėjimo principais“.

1.6 Jei valstybės narės nepriimtų pasiūlytos metodikos siekiant panaikinti kliūtis laisvam investicijų į akcijų portfelį judėjimui, tuomet Komisija, vykdydama savo sutarčių saugotojos pareigą, galėtų taikyti EB steigimo sutarties 226 straipsnį.

1.7 Verta priminti, kad Teismas gali išskirti iš nacionalinio teisėjo suformuluotos prejudicialių klausimų redakcijos, atsižvelgdamas į pastarojo išdėstytus duomenis, elementus, priklausančius Bendrijos teisės interpretacijai, siekiant leisti šitam teisėjui spręsti jam adresuotą teisinę problemą ⁽⁴⁾.

2. Dividendų apmokestinimas vidaus rinkoje

2.1 Į bendrovių rezultatų apmokestinimą įeina pelno mokestis, kurio tarifas svyruoja nuo 12,5 iki 40 % (vidurkis apie 30 %). Dividendų, kurie išmokami nuo pelno po bendrovių mokesčio (BM), apmokestinimas gali būti vykdomas prie šaltinio ir jie gali būti išskaičiuojami iš išmokamo dividendo, tačiau taip pat gali būti paimti per FAPM pagal marginalų tarifą arba pagal atskirą tarifą.

2.2 Pagal Komisiją, bendrovių rezultato ir dividendų apmokestinimas gali sudaryti „dvigubą ekonominį apmokestinimą“, be to, privatiems asmenims gresia dar ir dvigubas teisinis tarpautinis apmokestinimas (užsienyje gaunamų dividendų apmokestinimas dviejose skirtingose valstybėse).

⁽¹⁾ „Vers un marché intérieur sans entraves fiscales“ COM(2001)582 final

⁽²⁾ Affaire C-35/98 Verkoobjen Recueil 2000 I-4071

⁽³⁾ Rapport Ruding de mars 1992 pp. 207-208

⁽⁴⁾ Arrêt du 28 janvier 1992, Bachmann, CR09204/90, Rec. p. I-249

2.2.1 EBPO konvencijos modelis, pasiūlytas dvigubam teisiniam tarptautiniam apmokestinimui išvengti nenagrinėja dvigubo ekonominio apmokestinimo.

2.2.2 EBPO konvencijos modelio pagrindu, mokestis, jau paimtas prie šaltinio nuo dividendų kilmės valstybėje, turėtų būti išskaičiuotas iš mokesčio, privalomo akcininko fiskalinės buveinės valstybėje, kaip paprastos išlaidos neviršijančios mokesčio dydžio, kuris būtų privalomas nuo dividendų fiskalinės buveinės valstybėje.

2.2.3 Komisijos teigimu, EBPO modelis galioja visoms dividendų apmokestinimo sistemoms, grynųjų ar mišrių pavidalu (klasikinė, ceduliarinė sistemos, priskaičiavimas, atleidimas).

3. Verkooijeno nutartis ir kelios kitos susijusios nutartys

3.1 Teismo sprendime dėl Verkooijeno bylos kalba ėjo apie atsisakymą atleisti pastarąjį nuo pajamų už akcijų dividendus, gautus iš bendrovės, įsteigtos vienoje valstybėje narėje, ne Nyderlandų Karalystėje, mokesčio.

3.2 Šis atleidimas buvo taikomas akcijų ar pajaus pajamoms, iš kurių Nyderlanduose buvo išskaičiuotas prie šaltinio Nyderlandų dividendų mokestis, kas reiškė, kad neatsižvelgta į akcijų pajamas gautas kitose šalyse.

3.2.1 Visų pirma atleidimas buvo sumanytas kaip priemonė, leisianti pagerinti įmonių nuosavų fondų lygį ir stimuliuoti privačių asmenų domėjimąsi Nyderlandų akcijomis; kita vertus, šiuo atleidimu, ypač smulkių investicijų atžvilgiu, buvo siekiama kažkiek kompensuoti už dvigubą ekonominį apmokestinimą atleidžiant nuo tūkstančio guldenų.

3.2.1.1 Pono Verkooijen pajamų apmokestinimo atveju, mokesčių inspektorius netaikė atleidimo nuo dividendų mokesčio, manydamas, kad Ponas Verkooijen neturėjo į tai teisės, kadangi dividendai, kuriuos jis gavo... „nebuvo pateikti nyderlandiškajam dividendų mokesčiui“.

3.2.2 Nacionaliniam teismui pateikus prejudicialų klausimą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad užsienio dividendų gavimas buvo neatsiejamai susijęs su kapitalo judėjimu; kitoks, ir nepalankesnis, fiskalinis ateinančių dividendų traktavimas, lyginant su vidaus dividendais, sudarė tuo metu apribojimą, kurį draudžia laisvas kapitalo judėjimas.

3.2.2.1 Teismas patikslino, kad tokios teisinės nuostatos, kaip nagrinėjamoji... „padarins yra tas, kad ji atgraso vienos valstybės narės piliečius, gyvenančius Nyderlanduose, investuoti savo kapitalus į bendroves, turinčias savo buveinę kitoje valstybėje“.

3.2.2.2 „Tokia nuostata turi taip pat apribojantį padarinį bendrovėms, įsikūrusioms kitose valstybėse narėse, kadangi jų atžvilgiu ji sudaro kliūtį kapitalo rinkimui Nyderlanduose.“

3.3 Schmido byloje (¹), Generalinis advokatas pastebėjo, kad dividendai, gaunami nuo užsieniškų kilmės akcijų, kuriems Austrijoje nėra taikomas išskaičiavimas prie šaltinio, kuriuo atsiskaitoma kaip kapitalo pajamų mokesčiu, ten apmokestinami pajamų mokesčiu ir, kita vertus, jiems negali būti taikomas perpus sumažintas mokesčio tarifas. Generalinis advokatas šiuo atveju konstatavo kapitalo judėjimo laisvės pažeidimą.

4. Bendros Komiteto pastabos

4.1 Fiskalinėje sferoje valstybės narės vykdo savo kompetenciją. Tačiau dabar galiojantys 56 ir 58 EBS straipsniai nustato ribas šiai nacionalinei kompetencijai, kuri neturi varžyti fundamentalios laisvės ir apeiti Bendrijos įstatymą: 56 straipsnis draudžia sudaryti kliūtį laisvam kapitalo judėjimui, tuo tarpu 58 straipsnis pripažįsta, kad jei nacionalinės fiskalinės nuostatos gali „nustatyti skirtumą tarp mokesčių mokėtojų, kurie nėra toje pačioje situacijoje jų būsto ar vietos, kur investuotas jų kapitalas, atžvilgiu“ ir jei valstybės gali imtis „visų būtinų priemonių, kad išvengtų savo įstatymų ir teisės aktų pažeidimų, kaip antai fiskalinėje srityje ar finansinių įstaigų protingos kontrolės srityje... ar... imtis pagrįstų priemonių dėl motyvų, susijusių su teisėtvara ir teisės sauga“, vis dėlto būtina užtikrinti, kad šioms tikslams taikomos tokios priemonės negalėtų „būti nei savavališkos diskriminacijos priemonės, nei užmaskuoti laisvo kapitalo ir mokėjimų judėjimo suvaržymai“.

4.2 Teismo jurisprudencija iš esmės reikalauja vienodo apmokestinamų asmenų traktavimo ir smerkia dvigubus tarptautinius apmokestinimus.

4.3 Su Europos Sąjungos išplėtimu dar labiau pagilėjus tarifų skirtumams dividendų BM ir FAPM srityje, Komitetas sutinka, kad būtina skubiai paraginti visas valstybes nares, kurios to dar nepadarė, minimaliu EPBO siūlomo modelio pagrindu sudaryti tarptautines sutartis prieš dvigubą apmokestinimą, kad nacionaliniame lygmenyje būtų pasiekta vienodo investuotojų į akcijų portfelį traktavimo visų gaunamų dividendų atžvilgiu, nepriklausomai nuo jų kilmės Bendrijos ribose.

(¹) Affaire C-516/99, 30 mai 2002

4.4 Komitetas pažymi, kad Sutartis taip pat numato laisvą kapitalo judėjimą į trečiąsias šalis arba iš jų ir kad taip pat egzistuoja tarptautinės dvišalės sutartys tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių.

4.5 Visiškas neutralumas galėtų būti idealiai pasiektas, derinant visas pranešime iškeltas sąlygas ir apsiribojant Bendrijos erdve, tik per vieną Bendrijos bendrovių mokesčio tarifą atleidimo sistemoje ir su sąlyga, kad FAPM apmokestinimo kitos sąlygos būtų vienodos visose suinteresuotose šalyse ir jei būtų laikoma, kad akcijų pajamos sudaro vienintele mokėtojo, investuojančio į akcijų portfelį, pajamos. Beje, pati Komisija pripažįsta, kad visiškas fiskalinis neutralumas galėtų būti pasiektas tik visiškai harmonizavus valstybių narių mokesčių sistemas.

4.6 Parlamentų ir valstybių fiskalinis suverenitetas, priimant sprendimus dėl fizinių ir juridinių asmenų pajamų apmokestinimo ir dėl nacionalinio biudžeto, istoriškai yra europinių demokratijų pamatas. Piliečių lygybė prieš valstybinius mokesčius sudaro fundamentalų konstitucinės vertės principą. Valstybės narės, esant dabartiniam europinės integracijos laipsniui, išlaikys rimtus sumetimus išsaugoti, kaip tai numatyta sutartyse, savo nacionalines kompetencijas mokesčių srityje. Ši padėtis, be abejo, gali keistis ateityje. Tačiau Komitetas norėtų, kad veiksmo laisvė, kuria disponuoja valstybės narės neprivestų prie fiskalinio dempingo situacijų.

4.7 Komitetas mano, kad siūlomos direktyvinės kryptys, jei jos apsiriboja iš tikrųjų teismo nagrinėjamais klausimais, laikantis šios sąlygos priklauso atitinkamoms Komisijos ir valstybių narių kompetencijoms. Jei taip būtų nuspręsta, Europos Parlamentas ir konsultaciniai turėtų būti visapusiškai įtraukti į tokios procedūros priežiūrą.

4.8 Komitetas galvoja ar nagrinėjimo Teisingumo Teisme pavojus iš tikrųjų gali palengvinti būtinų sprendimų paiešką, kuri negali būti nei greita, nei lengva dėl temos sudėtingumo ir dėl jos pasekmių. Nepaisant to, EESRK mano, kad valstybės narės turėtų sparčiai priimti nuostatas, apsaugančias ateinančių ir išeinančių dividendų priklausomybės nuo diskriminacijos. Kita vertus tai galėtų kelti norą padaryti Teismą Bendrijos fiskaliniu įstatymų leidėju, viršesniu už valstybes nares, kas keltų galių sumaišties grėsmę.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Komitetas pastebi, kad santykinai parprastas Komisijos analizės metodas aprėpia tik vieną indėlių į akcijas hipotezę,

būtent individualaus portfelio, sudaryto iš bendrovių, esančių dviejose ar daugiau valstybių narių, akcijų. Portfelį gali sudaryti akcijos bendrovių, esančių keliose valstybėse narėse ir už ES ribų.

5.2 Komitetas taip pat pastebi, kad akcijų pajamos taip pat gali būti gaunamos iš kolektyvinių investicijų ar pensijų fondų tokiomis formomis, kurios neleidžia žinoti išmokamų dividendų ir papildomų dividendų įvairių komponentų nacionalinės kilmės. Beje, kartais šių investicijų formų papildomiems dividendams ir išmokamoms pajamoms taikomos kitokios fiskalinės taisyklės, nei tos, kurios taikomos tiesioginėms dividendų išmokoms fiziniams asmenims, turintiems savo nuosavą akcijų portfelį. Komisija šių klausimų nenagrinėja.

5.3 Komitetas konstatuoja, kad pranešime taip pat nenauginėjamas papildomų dividendų apmokestinimas, išplaukiantis iš akcijų realizavimo Biržoje. Privačiam asmeniui gauti dividendus nėra vienintelis investavimo į akcijų portfelį tikslas. Galimas akcijos vertės padidėjimas biržoje, leidžiantis gauti pelną, kartais sudaro dar svarbesnį investavimo akstiną ir visapusiškai dalyvauja valdant akcijų portfelį ir jo pajamas. Be abejo, ši problema turėtų būti taip pat nagrinėjama.

5.4 Kai dėl ginčo apie dvigubą ekonominių apmokestinimą, Komitetas vertina, kad nėra neteisėta skirti fizinius ir juridinius asmenis, nepriklausomai nuo jiems taikomų apmokestinimo metodų ir tarifų. Akcininkams išmokama dalis sudaro laisvas jų pajamas, tačiau išdalijama nebūtinai visa rezultatų dalis. Kita dalis lieka bendrovės savifinansavimui, kas didina akcijų vertę ir akcininkų turta; Komisijos nagrinėjamoje hipotezėje šią rezultatų dalį apima tik BM, o ne FAPM. Todėl reikėtų žinoti, ar šios padidėjusios vertės apmokestinamos ar ne jas realizuojant ir kokiomis sąlygomis; pranešime nenagrinėjamas šis, Komiteto nuomone, ne paskutinės svarbos klausimas.

6. Išvados

6.1 Komitetas vertina, kad dvigubų apmokestinimų ir galimų išskaičiavimų prie šaltinio nuo vidaus dividendų ir nuo ateinančių bei išeinančių dividendų apmokestinimo traktavimas, siekiant užtikrinti jiems nediskriminacinį traktavimą, jau šiuo metu sudaro svarbius tikslus, nors turi tendenciją peržiūrėti fundamentalų fizinių asmenų lygybės prieš mokesčius principą nacionaliniame lygmenyje. Valstybės narės galėtų taip pat pagalvoti apie bendradarbiavimo formas tarp valstybių, turinčių panašią fiskalinę praktiką, tam kad išnagrinėti geriausias naudojamas mokesčių praktikas.

6.2 Klausimai, kuriuos Komitetas iškėlė savo konkrečiose pastabose, galėtų būti nagrinėjami tolesniuose pajamų ir papildomų akcijų verčių apmokestinimo fiskalinio derinimo etapuose.

6.3 Pagaliau Komitetas yra tos nuomonės, kad Komisijos pranešimas atveria perspektyvą spręsti problemoms, dėl kurių dažnai kreipiamasi į Teisingumo Teismą, ko ateityje derėtų vengti, kad nebūtų be reikalo apkraunamas skundais iš šios srities.

Briuselis, 2004 m. birželio 30 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Roger BRIESCH

PRIEDAS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonei

Šie pakeitimai buvo atmesti, nes jiems nepritarė daugiau kaip ketvirtadalis komiteto narių:

4.6 punktas

Išbraukti paskutinį punkto sakinį.

Balsavimas

Už: 58

Prieš: 84

Susilaikė: 9

4.8 punktas

Išbraukti šį punktą

Balsavimas

Už: 53

Prieš: 85

Susilaikė: 16
